

Prof. zw. dr hab. Antoni Horst (1915-2003)

Rektor Akademii Medycznej w Poznaniu w latach 1956-1959

Urodził się 4 czerwca 1915 roku w Zakrzewie.

W 1934 roku został studentem Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego. W czasie studiów pracował jako asystent wolontariusz w Zakładzie Fizjologii Lekarskiej, w Zakładzie Chemii Fizjologicznej UP oraz na Oddziale Chorób Wewnętrznych Szpitala Przemienienia Pańskiego w Poznaniu. Z powodu wybuchu wojny nie zdążył zaliczyć ostatniego trymestru studiów i zdać egzaminów końcowych.

We wrześniu 1939 w ambulatorium Szpitala Przemienienia Pańskiego opatrywał rannych po nalotach lotnictwa niemieckiego na Poznań, a następnie pomagał przy ewakuacji rannych żołnierzy do centralnej Polski. Po zakończeniu działań wojennych powrócił do Poznania, gdzie wraz z innymi lekarzami polskimi został przez Niemców powołany do pomocniczej służby przeciwlotniczej. Po przejściu przez okupantów Szpitala Przemienienia Pańskiego prowadził prywatną praktykę lekarską.

Kolejne lata okupacyjne spędził w Warszawie, przydzielony do pracy w tamtejszej Delegaturze Rządu i zaopatrzonej w fałszywe dokumenty na nazwisko Zygmunt Borowczyk. W 1942 roku uzyskał dyplom lekarza medycyny na Wydziale Lekarskim tajnego Uniwersytetu Ziem Zachodnich. Otrzymał przydział do szefostwa sanitarnego Korpusu Ziem Zachodnich Armii Krajowej, który miał organizować służbę zdrowia na terenie Ziem Zachodnich z chwilą ich wyzwolenia. W sierpniu 1942 rozpoczął pracę w Szpitalu Dzieciątka Jezus, najpierw w Laboratorium Chemiczno-Bakteriologicznym, pełniącym rolę Zakładu Mikrobiologii tajnego Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie w II Klinice Chorób Wewnętrznych. Uczestniczył w nauczaniu studentów tajnego Uniwersytetu Warszawskiego.

Podczas powstania warszawskiego i później, aż do stycznia 1945 roku, pełnił funkcję zastępcy szefa sanitarnego Obszaru Centralnego Armii Krajowej. Zorganizował opiekę nad pacjentami 78 wysiedlonych szpitali warszawskich i powstańczych oraz nad ewakuowaną ludnością cywilną Warszawy.

Po zakończeniu walk powrócił do pracy w II Klinice Chorób Wewnętrznych UW.

16 lipca 1945 uzyskał stopień doktora medycyny na Wydziale Lekarskim UP na podstawie dysertacji pt. „Diagnostyka komórkowa płynów wysiękowych, płynu mózgowo-rdzeniowego i wydaliny ludzkiej”.

1 września 1946 podjął pracę II Klinice Chorób Wewnętrznych Uniwersytetu Poznańskiego w charakterze adiunkta. Pracował na tym stanowisku do 31 sierpnia 1950 roku.

W 1947 habilitował się z chorób wewnętrznych na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego na podstawie dysertacji pt. „Rola zbiorników krwi w przewlekłej niewydolności krążenia”.

Z jego inicjatywy w 1948 roku przy II Klinice Chorób Wewnętrznych powstał Ośrodek Badawczo-Leczniczy Chorób Zawodowych (przekształcony później w samodzielny Zakład Chorób Zawodowych), którym kierował od momentu jego utworzenia do roku 1960.

W marcu 1950 roku, już po powstaniu Akademii Medycznej, został kierownikiem Katedry i Zakładu Patologii Ogólnej i Doświadczalnej i zajmował to stanowisko do roku 1974.

2 listopada 1950 prezydent RP mianował go profesorem nadzwyczajnym chorób wewnętrznych.

W listopadzie 1956 roku uzyskał tytuł naukowy profesora zwyczajnego.

W latach 1963-1974 pełnił funkcję kierownika Zakładu Genetyki Człowieka (istniejącego najpierw w strukturze Katedry Patologii i Doświadczalnej AM, potem Instytutu Nauk Fizjologicznych AM), pierwszego samodzielnego zakładu tego typu w Polsce, którego był organizatorem. Od 1974 roku, gdy Zakład został przekształcony w Zakład Genetyki Człowieka PAN, nadal był jego kierownikiem (do roku 1985).

W roku akademickim 1955-1956 był dziekanem Wydziału Lekarskiego AM.

W roku 1956 został wybrany na rektora i piastował tę godność do roku 1959.

W 1985 roku przeszedł na emeryturę.

Jego dorobek naukowy obejmuje ponad 250 publikacji ze wszystkich głównych dziedzin genetyki człowieka. Był autorem i współautorem wielu podręczników i monografii, m. in. *Fizjologii patologicznej* (1959), *Z zagadnień ekologii człowieka* (1963), *Patologii molekularnej* (1966), *Diagnostyki różnicowej* (1968), *Problemów genetyki medycznej* (1971), *Biologii XX wieku* (1971), *Endokrynologii klinicznej* (1973), *Ekologii człowieka* (1976), *Molekularnych podstaw patogenezы chorób* (1979).

Od 1969 roku był członkiem korespondencyjnym, a od roku 1980 członkiem rzeczywistym PAN. Był przewodniczącym Komitetu Cytopatologii Wydziału Nauk Medycznych PAN (1969-1972), członkiem

Rady Naukowej Centrum Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN (1969), członkiem Rady Naukowej Zakładu Fizjologii PAN (1969), członkiem Głównej Komisji Kwalifikacyjnej przy PAN, członkiem Sekretariatu Wydziału Nauk Medycznych PAN (1975), członkiem Rady Naukowej Centrum Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN w Warszawie (1975), Rady Naukowej Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej i Klinicznej PAN we Wrocławiu (1975), Rady Naukowej Zakładu Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu (1975), Komitetu Biochemii i Biofizyki PAN (1983), Komitetu Patofizjologii Komórki PAN (obecnie Komitet Genetyki i Patologii Molekularnej). Pełnił funkcje przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Wydziału Lekarskiego PTPN. Należał do Polskiego Towarzystwa Genetycznego – był m.in. dwukrotnie przewodniczącym jego Oddziału Poznańskiego oraz dwukrotnie członkiem Zarządu Głównego.

Odnaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (1957), Złotym Krzyżem Zasługi (1954), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski z Gwiazdą (1986), Odznaką „Za wzorową pracę w służbie zdrowia” (1957), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1973), Medalem im. Mikołaja Kopernika (1998).

Zmarł 14 lipca 2003 roku w Poznaniu. Został pochowany na cmentarzu na Junikowie.

Na podstawie: Ryszard Słomski, *Profesor Antoni Horst (1915-2003) – wybitny fizjolog i genetyk*, „Nauka”, 2004, nr 2; *Księga pamiątkowa w 80-lecie uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w Poznaniu. Studia i materiały*, pod red. R. K. Meissnera, Poznań 2001; Anna Marciniak, *Poznańscy lekarze – członkowie polskiej Akademii Nauk*, „Kronika miasta Poznania”, 2001, nr 1